

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Оскілко Олексій Олегович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК УЧАСНИКІВ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН	66
Павлова Вікторія Георгіївна ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВО НА ОBOB'ЯЗКOVУ ЧАСТКУ У СПАДЩИНІ	69
Токарева Віра Олександрівна ЗЛОВЖИВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИМИ ДАНИМИ ПІД ЧАС ВИБОРІВ: НА ПРИКЛАДІ FACEBOOK	71
Мельник Олександр Володимирович ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ УСИНОВЛЕНИХ ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ	74
Фасій Богдан Володимирович ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ ДИСПОЗИТИВНОГО МЕТОДУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	78
Шамота Олександр Володимирович ПРОБЛЕМАТИКА ЗАХИСТУ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	80
Бойченко Ростислав Сергійович ДО ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ І ЗАХИСТУ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ.	82
Брага Аліна Анатоліївна ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО СПАДКУВАННЯ В СІМЕЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ...	85
Вовчок Руслан Володимирович ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В ЕПОХУ СТІМКОГО РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	88
Герсак Віталій Анатолійович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДУ СПАДЩИНИ	91
Гнатенко Сергій Сергійович ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА НАДАННЯ ПОСЛУГ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ	94
Гнатюк Дмитро Володимирович ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	97
Дворнікова Анна Юріївна ПРОБЛЕМИ ВТРУЧАННЯ У ПРАВО НА МИРНЕ ВОЛОДІННЯ ПРИ УСУНЕННІ ПЕРЕШКОД У КОРИСТУВАННІ ТА РОЗПОРЯДЖЕННІ МАЙНОМ	100
Кочіашвілі Альберт Давидович ЩОДО ДОРЕЧНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАТЕГОРІЇ РИЗИКУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ НЕПЕРЕДБАЧУВАНИХ УМОВ	103
Мельничук Олександр Миколайович ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОЇ КОНФІСКАЦІЇ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ	106
Мусієнко Андрій Юрійович ВИТРЕБУВАННЯ НЕЖИТЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ ІЗ ЧУЖОГО НЕЗАКОННОГО ВОЛОДІННЯ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	108
Павленко Микола Вадимович ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ З ЦИВІЛЬНОГО СЕКТОРУ	111
Рябенко Вікторія Олександрівна ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД ВЕРБУВАННЯ ФСБ У СОЦМЕРЕЖІ «ТЕЛЕГРАМ»	113

4. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 22.01.2020 у справі № 910/1809/18 (провадження № 14-148гс19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87393439>.

5. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 28.01.2020 у справі № 50/311-6 (провадження № 12-143гс19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87857857>.

6. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14.11.2018 у справі № 183/1617/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81574015>.

Ключові слова: Віндикаційний позов, право власності, незаконне володіння, Цивільний кодекс України, стаття 387, стаття 388, добросовісний набувач.

Keywords: Vindication claim, property rights, unlawful possession, Civil Code of Ukraine, Article 387, Article 388, bona fide purchaser.

Павленко Микола Вадимович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права*

ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ З ЦИВІЛЬНОГО СЕКТОРУ

Законом України від 05 липня 1994 року № 80/94-ВР «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» (зі змінами) визначено поняття інформаційно-комунікаційної системи (далі – ІКС) як «сукупності інформаційних та електронних комунікаційних систем, які у процесі обробки інформації діють як єдине ціле» [1, с. 1].

В Збройних Силах України (далі – ЗС України) впровадження ІКС дозволяє забезпечувати цифровізацію процесів службової діяльності (виконання завдань) як за напрямом забезпечення життєдіяльності (генерування) військ (сил), так і військової діяльності (застосування).

Зокрема, АІТС «Оберіг» та АІС «Персонал» забезпечують цифровізацію процесів кадрової політики в ЗС України [2, 3.1], ІКС УЛЗ на базі SAP – обліку військового майна [3, 14], СЕДО – роботи з електронними документами [4, 1.3]. В свою чергу, завдяки СПЗ «Віраж – Планшет» цифровізовано процеси збору, обробки, відображення та аналізу інформації про повітряну обстановку [5], інтеграційній платформі «Дельта» ЗС України (далі – ІКС «Дельта») – процеси планування операцій та бойових завдань, координації між підрозділами [6], з допомогою ІКС «Кропива» скорочено, зокрема, час розгортання артилерійських батарей та відкриття контрбатарейного вогню [6].

В той же час, згадані ІКС «Дельта» та ІКС «Кропива», що показали свою ефективність, були розроблені представниками цивільного сектору – членами ГО «Аеророзвідка» [8] та Армія SOS відповідно [9].

Відповідно, питання права власності (зокрема, в частині користування) на ІКС, що використовуються або плануються до використання в ЗС України, є надзвичайно важливим. Вбачається, що невизначеність правового режиму, відповідно до якого в ЗС України експлуатуються ті чи інші ІКС, навіть за умови фактичного доведення їх ефективності в ході забезпечення життєдіяльності (генерування) та (або) застосування військ (сил), несе у собі загрози не тільки юридичного характеру (претензійно-позовні дії з боку розробників ІКС), але й технологічного (питання захищеності інформації та запобігання її витоку, інших можливих кіберінцидентів тощо).

Так, за змістом частини першої статті 429 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) комп’ютерні програми належать до об’єктів права інтелектуальної власності [10].

Право інтелектуальної власності, відповідно до частини першої статті 422 ЦК України, виникає (набувається) з підстав, встановлених цим Кодексом, іншим законом чи договором.

Таким чином вбачається, що використання в ЗС України ІКС як об’єктів права інтелектуальної власності повинно відбуватись виключно на передбачених ЦК України, іншим законом чи договором підставах.

Список використаних джерел:

1. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР : станом на 28 черв. 2024 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр#Text>.

2. Про затвердження Концепції військової кадрової політики в системі Міністерства оборони України на період до 2028 року : Наказ МОУ від 27.10.2023 № 637. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0637322-23#Text>.

3. Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил України. *Інформаційно-аналітичний збірник № 2 логістики Сил територіальної оборони Збройних Сил України*. 2024. 81 с. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/Інформаційно-аналітичний-збірник-2.pdf>.

4. Про затвердження Інструкції з діловодства у Збройних Силах України : Наказ Головнокомандувача ЗС України від 31.01.2024 № 40 : станом на 23 верес. 2024 р.

5. “Віраж” української системи ППО. *Військово-патріотичний центр “3-й Полк”*. URL: <https://3polk.com.ua/articles/military/virazh-ukrayinskoyi-systemy-ppo.html>.

6. Що таке система DELTA і як вона задає тренди для країн НАТО?. <https://mod.gov.ua/news/shho-take-sistema-delta-i-yak-vona-zadae-trendi>. URL: <https://mod.gov.ua/news/shho-take-sistema-delta-i-yak-vona-zadae-trendi>.

7. Мельник Т. Жалюча «кропива». як українське програмне забезпечення для артилеристів впливає на перебіг війни. *Forbes.ua*. URL: <https://forbes.ua/>

innovations/zhalyucha-kropiva-yak-ukrainske-programne-zabezpechennya-dlya-artileristiv-vplivae-na-khid-viyni-22072022-7054.

8. У липні система DELTA буде повністю легалізована і впроваджена у ЗСУ. *Мілітарний*. URL: <https://militalnyi.com/uk/news/u-lypni-systema-delta-bude-povnistyu-legalizovana-i-vprovadzhena-u-zsu/>.

9. «Кропива» – ПЗ для планування, розрахунків та орієнтування. *Army SOS helps defend Ukraine*. URL: <https://armysos.com.ua/uk/kropyva/>.

10. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV : станом на 9 квіт. 2025 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

Ключові слова: Збройні Сили України, Інформаційні системи, Цифровізація.

Keywords: The Armed Forces of Ukraine, Information system, Digitization.

Рябченко Вікторія Олександрівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри цивільного права*

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД ВЕРБУВАННЯ ФСБ У СОЦМЕРЕЖІ «ТЕЛЕГРАМ»

XXI століття сьогодні ототожнюють з ерою комп'ютерів, інформаційною епохою чи епохою соціальних мереж. Безумовними перевагами соціальних мереж є швидкий доступ до наукової, розважальної інформації, вільний доступ до новин, онлайн спілкування з друзями. Однак завжди за перевагами йдуть недоліки. Соціальні мережі, забезпечуючи миттєвий доступ до інформації, водночас створюють ризики маніпуляцій чи дезінформації з боку заінтересованих на це осіб.

За даними проведеного дослідження громадянською мережею «Опора» однією з популярніших соціальних мереж в Україні станом на 2024 рік є телеграм (ним користується 78,1% опитаних), друге і третє місце посідають ютуб (59,5%) та фейсбук (44,6%) відповідно [3]. Варто відзначити, що ще в 2023 році телеграму перевагу надавало 71,3% опитаних осіб, тобто за один рік кількість нових прихильників зросла на 6,8%. Телеграм-канали набирають популярності завдяки своїй анонімності, можливості безперешкодно створювати закриті групи, тим самим об'єднувати людей зі спільними інтересами і швидко поширювати контент будь-якого характеру.

Російсько-українська війна, інша назва якої, гібридна, неодноразово починаючи з 2014 року демонструвала на які дії може піти країна-агресор задля досягнення поставлених перед собою цілей. Для такої війни характерним є використання зі сторони-агресора різноманітних важелів впливу: політичних, економічних, військових, інформаційних чи навіть вдаватись до терористичних і підливних засобів, використовуючи для цього в тому числі соціальні мережі.